

Praksiseksempel - Hvordan skrive plakat i samfunnsfag

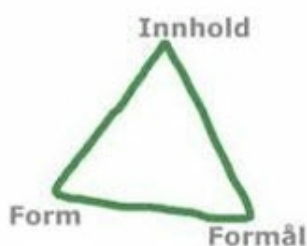
ARTIKKEL | SIST ENDRET: 14.09.2015

Denne ressursen viser hvordan elever på ungdomstrinnet kan samarbeide om å lage informasjonsplakater for yngre elever ved skolen. Læreren er tett på elevene og leder dem gjennom hele skriveforløpet, fra førskriving og emnehjelp til slutføring og publisering.

Formål og mottaker

Å skape meningsfulle skrivesituasjoner er viktig for å motivere elevene til skriving. Et sentralt funn i forskningsprosjektet SKRIV var at skriving i skolen i stor grad var konsentrert om innhold og form, og i liten grad om formålet med skrivingen.

Forskerne i prosjektet fant at det ligger et stort uutnyttet potensial i å formålsrette elevenes skriveoppgaver (Smidt, 2011).

[Videoforedrag om skrivetrekanten av Jon Smidt \(skrivesenteret.no\)](http://skrivesenteret.no)

I dette opplegget skal elevene lage informasjonsplakater for elever på klassetrinnet under, noe som gjør at formål og mottaker er tydelig kommunisert til elevene. Å lage plakater er et godt alternativ til den mer

fragmenterte skrivingen som oppgaver i lærebøkene kan invitere til. Informasjonsplakaten har til hensikt å informere om et emne eller en sak. Det å skrive kortere tekster gir elevene god oversikt over faginnholdet, samtidig som elevene må ha bearbeidet stoffet godt for å kunne uttrykke seg på en presis og relevant måte.

Denne oppgaven gir i tillegg elevene erfaring med å strukturere tekster, noe som vil være en støtte når de går i gang med å skrive de lengre fagartiklene som de også skal lære å skrive. Samfunnsfaglige kompetansemål blir her arbeidet med ved å bruke skriving som verktøy i læringsarbeidet. Ved å innlemme skriving som en naturlig del av det å lære i samfunnsfag, kan elevene få en dypere forståelse for emner de arbeider med.

Relevante kompetansemål fra læreplanen

Geografi

Gjere greie for indre og ytre krefter på jorda, rørsler i luftmassane, krinsløpet til vatnet, vær, klima og vegetasjon og drøfte samanhengar mellom natur og samfunn

Utforskaren

Skrive samfunnsfaglege tekstar med presis bruk av fagomgrep, grunngevrne konklusjonar og kjeldetilvisingar

Bruke samfunnsfaglege omgrep i fagsamtalar og presentasjonar med ulike digitale verktøy og byggje vidare på bidrag frå andre

I dette undervisningsopplegget lager elevene informasjonsplakater om naturkatastrofer. Plakatoppgaven kan også tilpassas andre samfunnsfaglige emner som velferdsstaten, FN, den teknologiske utviklingen etter den industrielle revolusjon eller et politisk parti.

Samskriving

For elever på ungdomstrinnet kan det å skrive sammen skape motivasjon for å skrive. I samskrivingen arbeider elevene sammen om å planlegge, skrive utkast, revidere eller slutføre en felles tekst. Samskrivingen inviterer til at elevene snakker sammen om det de skriver, og i denne samtalen foregår det en viktig forhandling om de valgene elevene gjør når de skriver.

Denne samtalen er med på å gjøre skriveprosessen mer synlig for elevene, og slik er samskrivingen med på å utvikle elevenes bevissthet om egen skriving.

Oppgaven som elevene får lyder slik:

Dere skal lage en informasjonsplakat om naturkatastrofen tsunami eller jordskjelv. Plakaten skal presenteres for elevene på klassetrinnet under dere. Det er viktig at dere tenker på hvem som er mottakere når dere skriver, og at dere formulerer stoffet med egne ord og forklarer fagbegrep dere bruker. Plakaten kan utformes digitalt eller for hånd.

Førskrivefase

Førskrivefasen har til hensikt å skape motivasjon og nysgjerrighet for emnet elevene skal skrive om. I tillegg er det viktig å hente frem den kunnskapen elevene i klassen sitter med fra før. Tenkeskriving er en fin metode for å få egne tanker og refleksjoner ned på papiret. Å dele tenkeskrivingen med en læringspartner før refleksjonene deles i plenum, kan være med på å trykke elevene til å delta i klasseromsdialogen. Læreren samler og organiserer elevenes innspill i for eksempel et tankekart, et styrkenotat, et VØL-skjema eller liknende. Når læreren gjør dette på tavlen, får hun modellert hvordan elevene selv kan ta i bruk slike systematiseringsmønstre.

For å innhente informasjon om emnet, kan elevene bruke læreboka i dialog med læringspartneren sin. Læringsparet leser, ser på bilder, figurer og tabeller, de stopper opp og samtaler om fagstoffet underveis. Filmer er en annen kilde til informasjon i faget, og læreren kan med fordel publisere relevante informasjonsfilmer på skolens læringsplattform. Disse filmene kan elevene også ta i bruk som emnehjelp i førskrivefasen. I dette arbeidet kan elevene ha nytte av å bruke et boksskjema for å strukturere informasjonen de henter ut fra tekstene de leser og filmene de ser.

Boksskjema for naturkatastrofe

Vi har valgt å skrive om:

Forklar hva naturkatastrofen er

Hvordan og når oppstår naturkatastrofen?

Hvilke skader kan naturkatastrofen forårsake, hvordan oppdages den og hvilke målinger kan gjøres?

Eksempel på en naturkatastrofe som har skjedd

Hvor i verden oppstår naturkatastrofen?

Tegn en figur som illustrerer naturkatastrofen

[» "Boksskjema for naturkatastrofe" som pdf](#)

Skrivefase

Før elevene begynner å skrive, er det hensiktsmessig å vise fram ulike plakater som kan fungere som modelltekster for elevenes skrivning. Det er fint om elevene kan få se eksempler både på digitalt utformede plakater og plakater som er laget for hånd. Informasjonsplakater er tekster som tar i bruk flere meningsbærende ressurser der både tekst og bilde spiller på lag, og i samtalen rundt modelltekstene bør en legge vekt på hvordan disse ressursene utfyller hverandre for å kommunisere budskapet på en god måte.

I skrivefasen kan læreren også modellere bruken av en skriveramme som elevene kan velge å ta i bruk. For at

skriverammen skal fungere som et godt stillas for elevenes skrivning, er det viktig at rammen utarbeides til den konkrete skriveoppgaven. I denne sammenhengen er det relevant å se på tema- og kommentarsetninger som en måte å strukturere teksten på. Læreren kan for eksempel vise fram hvordan temasetningene i skriverammen kan bli til egne avsnitt på plakaten. **Det er viktig å merke seg at elevene trenger ulik form for støtte i denne fasen av skriveprosessen, og at noen elever ikke har behov for en slik skriveramme.**

» [Mer om rammer for skrivning](#)

Skriveramme for informasjonsplakat om jordskjelv

Avsnittsinndeling og innhold	Forslag til startsetning
Forklar hva et jordskjelv er	Et jordskjelv er...
Hvordan og når oppstår et jordskjelv? Tegn en figur som illustrerer et jordskjelv	Jordskjelv oppstår fordi/når
Hvor i verden oppstår jordskjelv? Hvorfor er det slik?	Noen steder er mer utsatt for jordskjelv ...
Hvilke skader kan jordskjelv forårsake? Hvordan oppdages det?	Jordskjelv kan forårsake enorme skader ... Rystelsene i jordskorpa registreres med en seismograf. En seismograf er ...
Hvilke målinger kan gjøres? Sett inn en illustrasjon som viser skalaen.	Styrken på et jordskjelv måles etter Richters skala. Det spesielle med denne skalaen er ...

Eksempel på jordskjelv <ul style="list-style-type: none"> • Sted • Skadeomfang • Årsak • Målinger	Jordskjelvet i San Francisco i 1906 er et av de verste i historien. Skadeomfanget var ...
---	---

» "Skriveramme for informasjonsplakat om jordskjelv" som pdf

Revisjonsfasen

Læreren er tett på og gir løpende respons gjennom økta, og elevene reviderer tekstene på bakgrunn av den muntlige responsen de får underveis.

Slutføringsfase

Det er viktig å ha en dialog med elevene om hva som kjennetegner en god grafisk utforming av en informasjonsplakat. Informasjonsplakaten kan skrives for hånd eller elevene kan velge å ta i bruk ulik digital programvare som Powerpoint, Prezi eller Glogster. Når plakaten skal presenteres for reelle mottakere, er det med på å skape motivasjon for å slutføre produktet. For elevene blir det viktig at alle skrivefeil er luket bort, og at plakaten ser innbydende ut. Å ta i bruk digital programvare kan også være med på å øke motivasjonen for skrivearbeidet i denne fasen.

Ved å åpne opp for å ta i bruk både manuelle og digitale verktøy, får flere elever mulighet til å oppleve mestring. På denne måten legger man til rette for at elevene får velge den uttrykksformen som passer dem best, og slik får alle lage et sluttprodukt de kan være stolte av.

Vurdering

Elever og lærer bør sammen utarbeide vurderingskriterier for denne oppgaven, og kriteriene blir tydeliggjort gjennom formålet med oppgavene og de modelltekstene læreren velger vise fram. Underveis i skriveprosessen får elevene muntlig respons fra lærer etter prinsipper for læringsfremmende undervisvurdering.

Vurderingen av sluttproduktet må ta utgangspunkt i hvorvidt plakaten kommuniserer godt i tråd med det som er formålet med oppgaven, altså å informere andre elever om emnet naturkatastrofer.

» [Mer om læringsfremmende undervisvurdering](#)

Nyttige lenker til digitale plakater

Prezi: <http://prezi.com/>

Glogpedia: <http://edu.glogster.com/glogpedia>